

**Federaal
Planbureau**

Economische analyses en vooruitzichten

**Instituut
voor de nationale
rekeningen**

Materiaalstroomrekeningen voor de gehele economie

2008-2012

December 2014

Kunstlaan 47-49
1000 Brussel

E-mail: contact@plan.be
<http://www.plan.be>

Federaal Planbureau

Het Federaal Planbureau (FPB) is een instelling van openbaar nut.

Het FPB voert beleidsrelevant onderzoek uit op economisch, sociaal-economisch vlak en op het vlak van leefmilieu. Hiertoe verzamelt en analyseert het FPB gegevens, onderzoekt het aanneembare toekomstscenario's, identificeert het alternatieven, beoordeelt het de gevolgen van beleidsbeslissingen en formuleert het voorstellen.

Het stelt zijn wetenschappelijke expertise onder meer ter beschikking van de regering, het Parlement, de sociale gesprekspartners, nationale en internationale instellingen. Het FPB zorgt voor een ruime verspreiding van zijn werkzaamheden. De resultaten van zijn onderzoek worden ter kennis gebracht van de gemeenschap en dragen zo bij tot het democratisch debat.

Het Federaal Planbureau is EMAS en Ecodynamische Onderneming (drie sterren) gecertificeerd voor zijn milieubeheer.

url: <http://www.plan.be>

e-mail: contact@plan.be

Contactpersoon voor deze publicatie: Guy Vandille, gv@plan.be.

Overname wordt toegestaan, behalve voor handelsdoeleinden, mits bronvermelding.

Verantwoordelijke uitgever: Philippe Donnay

Woord vooraf

De Europese Verordening 691/2011 verplicht de lidstaten van de Europese Unie om vanaf 2013 drie milieu-economische rekeningen te leveren. Het gaat om de rekening voor milieubelastingen naar economische activiteit (Environmental Taxes by Economic Activity, ETEA), de luchtmissierekeningen (Air Emissions Accounts, AEA) en de materiaalstroomrekeningen voor de gehele economie (Economy-Wide Material Flow Accounts, EW-MFA).

Het Instituut voor de nationale rekeningen (INR) presenteert in deze publicatie de materiaalstroomrekeningen voor de gehele economie voor de jaren 2008-2012.

Milieu-economische rekeningen zijn satellietrekeningen van de nationale rekeningen. De wet van 21 december 1994 aangaande sociale en diverse bepalingen, Titel VIII (bepalingen met betrekking tot het INR), wijst het opstellen van satellietrekeningen van de nationale rekeningen toe aan het Federaal Planbureau (FPB).

De door het FPB uitgewerkte methodologie werd goedgekeurd door het Wetenschappelijk Comité voor de nationale rekeningen.

De voorzitter van de Raad van bestuur
van het Instituut voor de nationale rekeningen

Jean-Marc Delporte
Brussel, december 2014

Inhoudstafel

Commentaar	1
Materiaalstromen in cijfers	1
Methodologische verschilpunten ten opzichte van de vorige publicatie	6
Tabellen.....	7
1. Binnenlandse onttrekking	7
2. Invoer - totale handel	9
3. Invoer - handel met niet-EU27-landen	11
4. Uitvoer - totale handel	13
5. Uitvoer - handel met niet-EU27-landen	15

Commentaar

In wat volgt, worden eerst kort de resultaten besproken. Vervolgens wordt ingegaan op de methodologische verschillpunten met de publicatie van 2013.

Materiaalstromen in cijfers

Het algemene doel van de materiaalstroomrekeningen voor de gehele economie (EW-MFA)¹ bestaat erin de interactie te beschrijven tussen enerzijds de binnenlandse economie en anderzijds de natuurlijke omgeving en de rest van de wereldeconomie in termen van materiaalstromen (met uitzondering van water en lucht). De binnenlandse economie is afgelijnd door de conventies van het stelsel van nationale rekeningen. De EW-MFA beschrijven dus de interacties van ingezeten eenheden met de natuurlijke omgeving en met niet-ingezetenen.

Om aan de Europese verplichtingen te voldoen dienen volgende vijf tabellen te worden opgesteld:

- Tabel 1: Binnenlandse onttrekking
- Tabel 2: Invoer - totale handel
- Tabel 3: Invoer – handel met niet-EU-landen²
- Tabel 4: Uitvoer - totale handel
- Tabel 5: Uitvoer - handel met niet-EU-landen

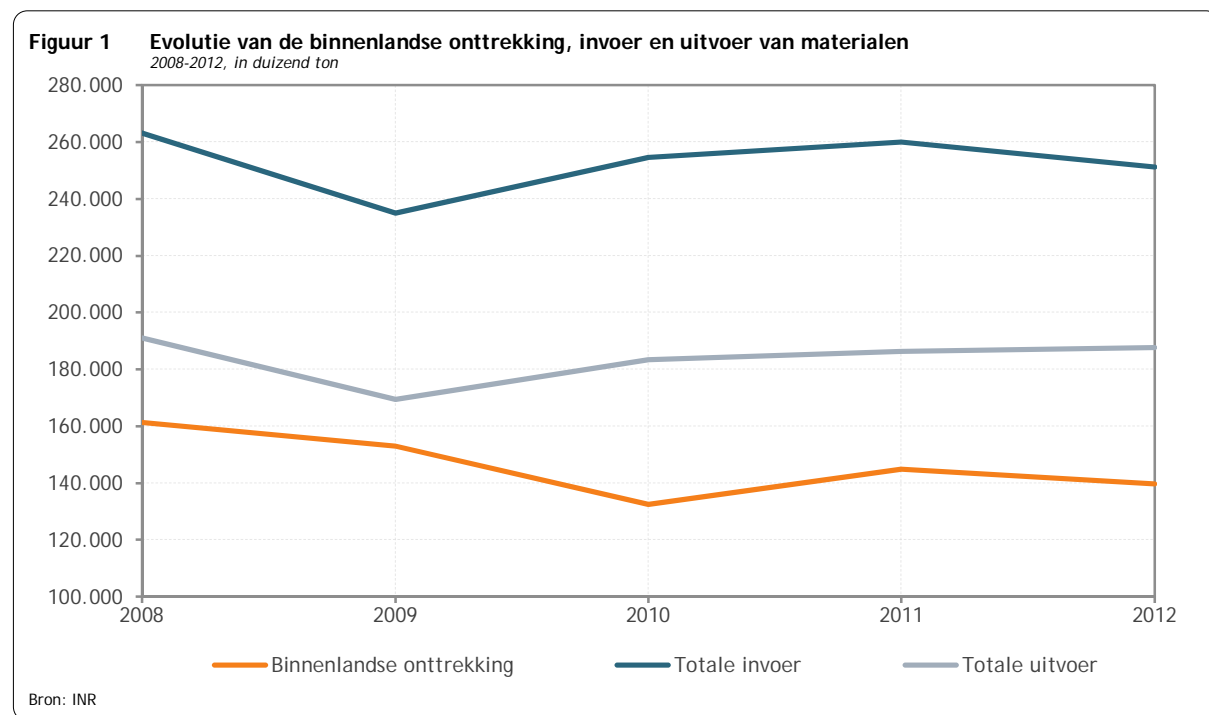
Figuur 1 toont dat de binnenlandse onttrekking van materialen tussen 2008 en 2010 afnam van iets meer dan 161 miljoen ton tot 132 miljoen. Deze daling kan volledig op het conto geschreven worden van de niet-metaalhoudende minerale producten.³ In 2011 steeg de binnenlandse onttrekking van de niet-metaalhoudende minerale producten opnieuw, waardoor de totale binnenlandse onttrekking van materialen toenam tot 145 miljoen ton. In 2012 was er een terugval naar 140 miljoen ton. De invoer en de uitvoer vertoonden tijdens de periode 2008-2011 een gelijkaardig verloop. Tussen 2008 en 2009 veroorzaakte de wereldwijde crisis een afname in de internationale handel. In 2010 was er een sterk herstel, waarna er nog een kleine toename volgde in 2011. In 2012 viel de invoer evenwel terug, terwijl de uitvoer nog licht toenam. Zo eindigde de totale invoer van materialen in 2012 met 251 miljoen ton uiteindelijk 5% lager dan in 2008, terwijl de uitvoer over dezelfde periode met slechts 2% daalde naar 188 miljoen ton. Voor de invoer is dit hoofdzakelijk te wijten aan een daling voor de metaalertsen. Ook de invoer van fossiele energiedragers daalde in de betrokken periode aanzienlijk. Daar tegenover stond een niet onaanzienlijke stijging van de invoer van biomassa. De daling van de totale uitvoer is in hoofdzaak te wijten aan de niet-metaalhoudende mineralen, terwijl ook de uitvoer van metaalertsen

¹ Economy-Wide Material Flow Accounts

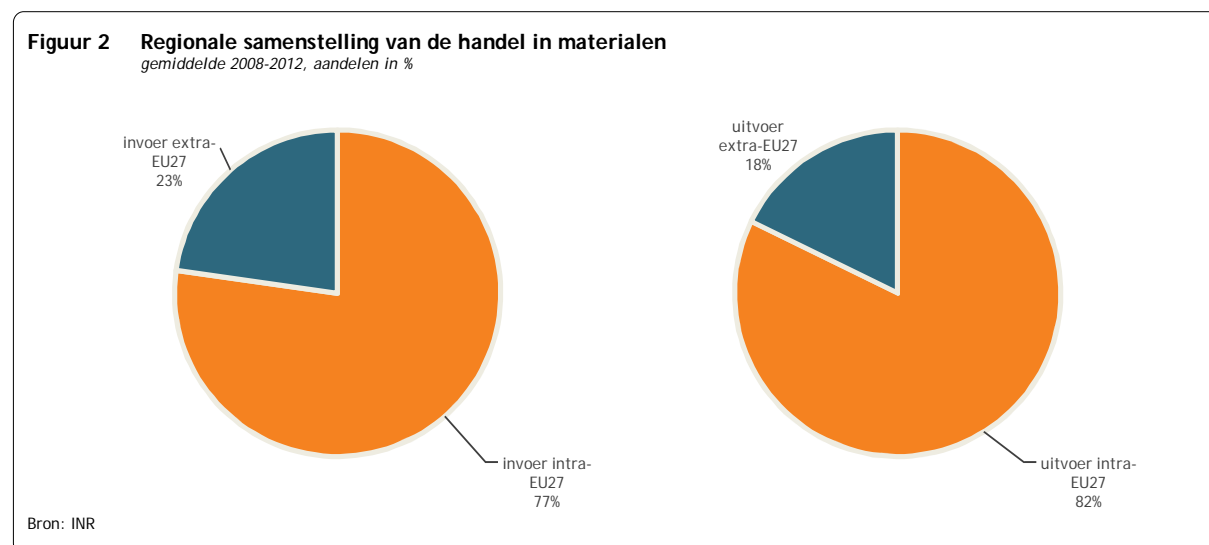
² In deze publicatie behelzen de gegevens met betrekking tot de handel met landen buiten de EU de handel met landen buiten de EU27.

³ Zie tabel 1 voor de evolutie van de binnenlandse onttrekking van de verschillende soorten materialen.

duidelijk afnam. De uitvoer van fossiele energiedragers nam tussen 2008 en 2012 dan weer toe.⁴ De invoer van buiten de EU27 daalde tussen 2008 en 2012 met 14%, terwijl de invoer uit EU-landen slechts met iets meer dan 1% afnam.⁵ Ook wat de uitvoer betreft daalde de handel met de niet-EU-landen sterker dan met de EU-landen. De uitvoer naar landen buiten de EU27 daalde met 6%, de uitvoer van materialen naar EU-landen met minder dan 1%.⁶

Figuur 2 toont de regionale samenstelling van de handel in materialen. Die was vrij stabiel gedurende de periode 2008-2012. Ruim drie kwart van de invoer was afkomstig uit de EU27, terwijl iets meer dan 80% van de uitvoer binnen de EU27 bleef.

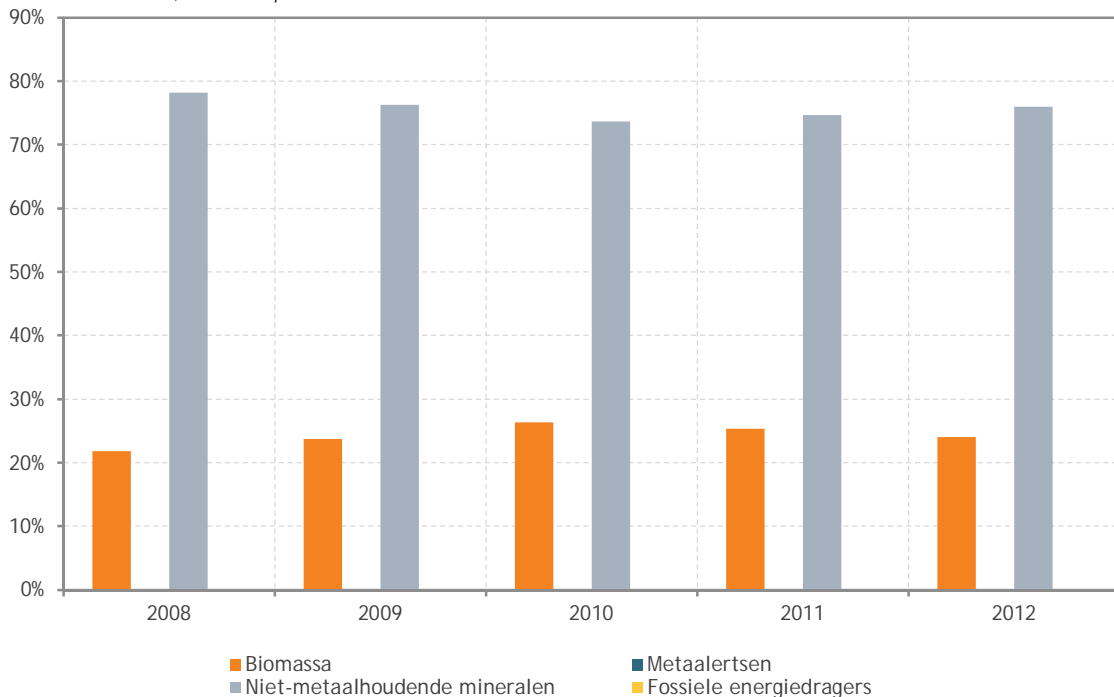
⁴ Zie tabel 2 voor de evolutie van de invoer van de verschillende soorten materialen, en tabel 4 voor de evolutie van de uitvoer.

⁵ Zie tabel 3 voor de evolutie van de invoer van de verschillende soorten materialen van buiten de EU27.

⁶ Zie tabel 5 voor de evolutie van de uitvoer van de verschillende soorten materialen naar landen buiten de EU27.

Figuur 3 maakt duidelijk dat het belangrijkste materiaal dat in België ontgonnen wordt niet-metaalhoudende mineralen zijn. Het gaat hierbij in hoofdzaak om zand, grind en uitgegraven aarde, die samen goed waren voor meer dan 80% van de ontginning van niet-metaalhoudende mineralen in België in de beschouwde periode. Het aandeel van de niet-metaalhoudende mineralen in de totale binnenlandse onttrekking daalde tussen 2008 en 2012 wel van 78% naar 76%, ten voordele van biomassa. Meer dan de helft van deze biomassa bestond uit oogst- en gewasresten, voedergewassen en door begrazing onttrokken biomassa, waarbij voedergewassen de belangrijkste component vormden. Het aandeel van voedergewassen in de totale onttrekking van biomassa daalde wel van 30% in 2008 naar 27% in 2012. Het was vooral hout dat dit aandeel overnam, met een stijging van 7% in 2008 naar 10% in 2012. In die periode steeg de houtonttrekking immers met 37%. Metaalertsen worden niet ontgonnen in België. Recyclage van oude metalen wordt immers niet meegeteld in de binnenlandse onttrekking, daar het hier niet gaat om een extractie van materialen uit de natuur. In 2008 was er wel een minieme ontginning van fossiele energiedragers (0,003% van het totaal). Dit betreft ontginning van steenkool uit de bergen uitgegraven grond rond de steenkoolmijnen.

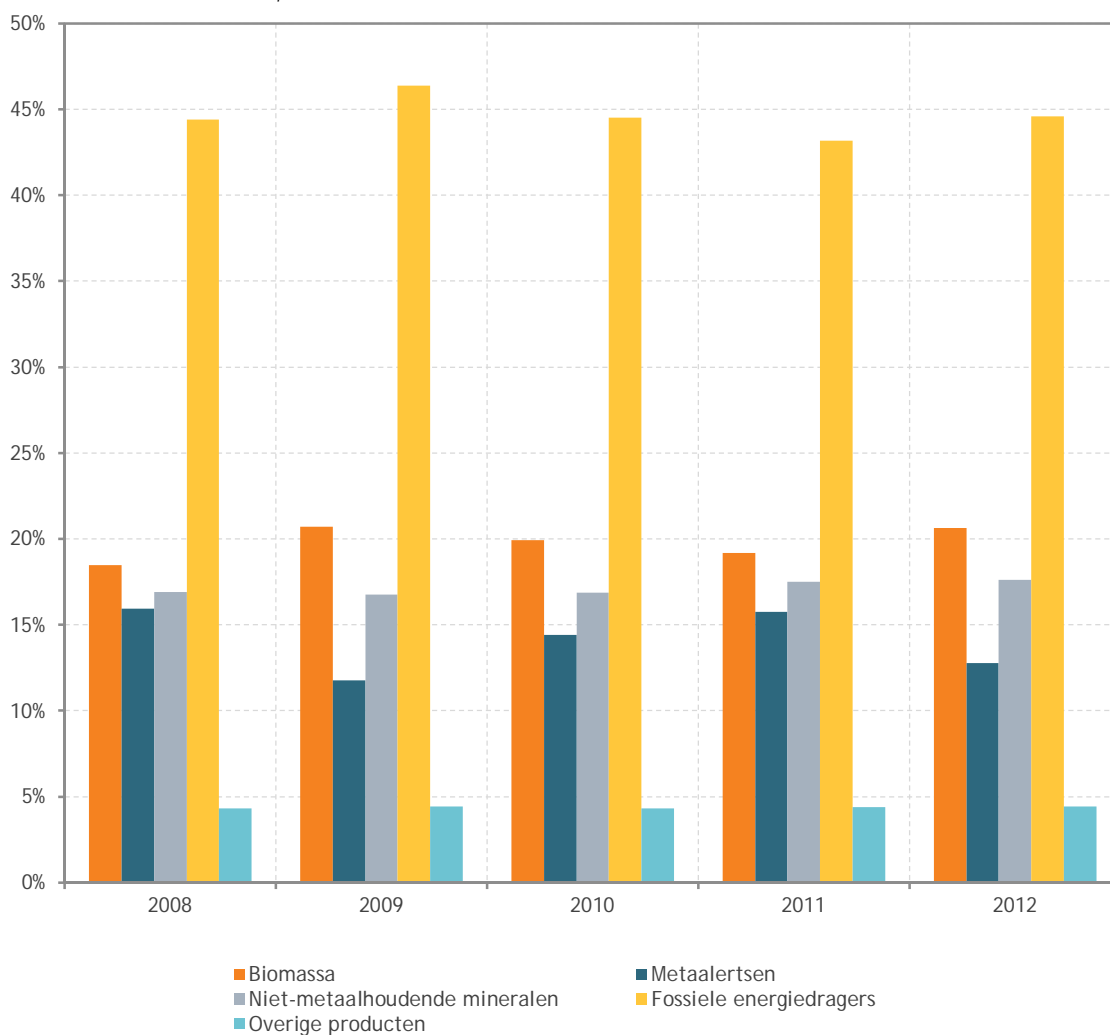
Figuur 3 Samenstelling van de binnenlandse onttrekking
2008-2012, aandelen in procent

Bron: INR

Figuur 4 toont de evolutie van de samenstelling van de invoer van materialen. Fossiele energiedragers vormden overduidelijk de belangrijkste categorie materialen in de Belgische invoer. Tussen 2008 en 2012 bedroeg het aandeel van de fossiele energiedragers in de totale invoer gemiddeld 45%. De stijging in 2009 werd veroorzaakt door de scherpe daling van de invoer van metaalertsen in dat jaar. Tussen 2009 en 2011 daalde het aandeel van de fossiele energiedragers in de totale invoer van 46% naar 43%. In 2012 klom dit aandeel evenwel terug tot net iets minder dan 45%. Het aandeel van biomassa steeg in de beschouwde periode van 18% naar 21%. Het aandeel van de metaalertsen fluctueerde behoorlijk sterk rond een gemiddelde van 14%, terwijl het aandeel van de niet-metaalhoudende mineralen stabiel bleef op 17 à 18%.

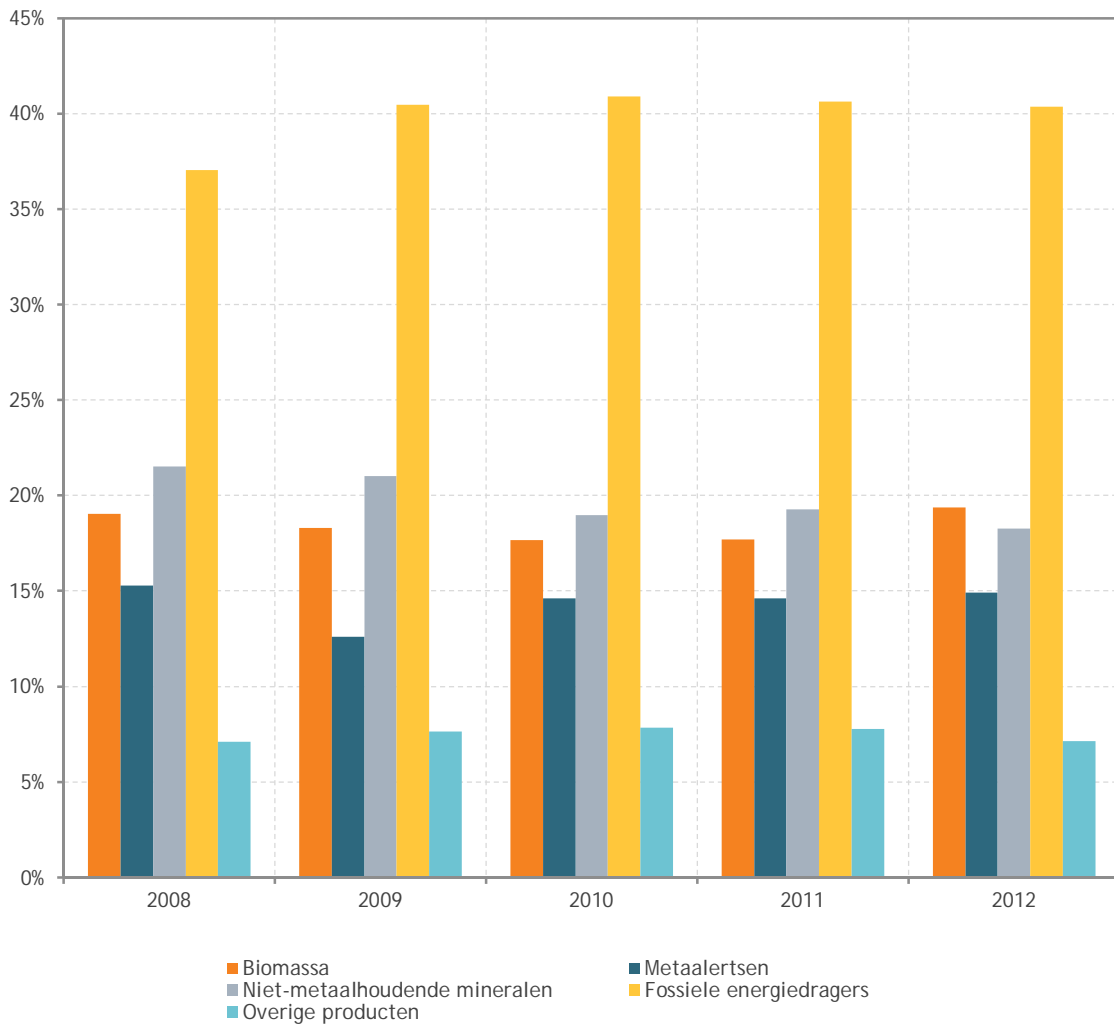
Figuur 4 Samenstelling van de totale invoer van materialen
2008-2012, aandelen in procent

Bron: INR

Figuur 5 toont de samenstelling van de uitvoer van materialen. Ook in de uitvoer waren de fossiele energiedragers veruit het belangrijkste materiaal in de periode 2008-2012. Het aandeel van deze categorie in de totale uitvoer bedroeg over de beschouwde periode gemiddeld 40%. Het steeg sterk in 2009. De uitvoer van niet-metaalhoudende mineralen nam duidelijk af.

Figuur 5 Samenstelling van de totale uitvoer van materialen
2008-2012, aandelen in procent

Bron: INR

Methodologische verschilpunten ten opzichte van de vorige publicatie

In vergelijking met de versie van de EW-MFA 2013 werden een aantal methodologische aanpassingen doorgevoerd.⁷ Deze aanpassingen zijn het gevolg van het ontbreken van een aantal basisgegevens die vorig jaar gebruikt werden. Ze hebben zo goed als volledig betrekking op de binnenlandse onttrekking van biomassa.

Bij ontstentenis van een bijgewerkte versie van de regionale EW-MFA, werd besloten om daar waar mogelijk terug te vallen op nationale gegevens. Zo is de volledige reeks voor stro en voor voedergewassen nu gebaseerd op de raming van de productie van de landbouwteelten door de Algemene Directie Statistiek (ADS), en is de volledige reeks voor overige gewas- en oogstresten berekend als het verschil tussen het totaal aan gewas- en oogstresten enerzijds en stro anderzijds. Dit houdt in dat de resultaten voor de jaren 2008 en 2009 werden aangepast voor deze materialen. De door begrazing onttrokken biomassa in 2012 werd geschat op basis van cijfers van de ADS met betrekking tot het gewicht aan afgemaaid gras, het relatieve areaal aan afgemaaid en afgegrazen gras, en de regionale data voor de periode 2008-2011. Voor de schatting van het gewicht van aan de natuur onttrokken bloemen en sierplanten werden voor 2010 en 2011 oppervlaktes uit de landbouwenquêtes van de ADS gebruikt om de Eurostatgegevens verder aan te vullen. Nieuwe Eurostatgegevens in verband met de productie van gewassen noopten ons dan weer tot een herrekening van de productie van groenten. Voor de productie van hout werd de schatting uitgedrukt in ton voor 2010 en 2011 vervangen door regionale cijfers. Gecombineerd met de Eurostatdata over de productie van hout uitgedrukt in kubieke meters, levert dit een gemiddelde waarde op voor het aantal ton per kubieke meter hout over de periode 2008-2011. Dit gemiddelde werd toegepast op de productie van hout in kubieke meter voor 2012 om het gewicht in ton te schatten. Hierdoor verandert ook de geschatte waarde van de nettogroei van de werkhoutvoorraad.

De tijdreeksen met betrekking tot de internationale handel werden voor de volledige periode herzien. Het betreft hier een herziening doorgevoerd door de Nationale Bank van België. De volledige reeks met betrekking tot de aanpassing aan het residentieprincipe van het vervoer over land werd eveneens herberekend op basis van nieuwe gegevens met betrekking tot het totale verbruik van brandstoffen door personenwagens, bestelwagens en vrachtwagens, verstrekt door de gewesten.

⁷ Voor een beschrijving in extenso van de methodologie en databronnen van de EW-MFA verwijzen we naar: INR/FPB (2013), Materiaalstroomrekeningen voor de gehele economie 2008-2011, p. 16-28.

Tabellen

1. Binnenlandse onttrekking

<i>in duizend ton</i>	2008	2009	2010	2011	2012
1. Biomassa	35,200	36,271	34,923	36,647	33,555
1.1. Gewassen (uitgezonderd voedergewassen)	13,654	14,709	13,897	15,150	13,137
1.1.1. Granen	3,307	3,324	3,105	2,944	3,012
1.1.2. Wortel- en knolgewassen	2,947	3,296	3,456	4,129	2,812
1.1.3. Suikergewassen	4,714	5,185	4,465	5,409	4,830
1.1.4. Peulvruchten	5	8	8	6	5
1.1.5. Noten	0	0	0	0	0
1.1.6. Oliehoudende gewassen	38	42	54	58	57
1.1.7. Groenten	1,490	1,563	1,551	1,549	1,508
1.1.8. Fruit	550	633	695	559	503
1.1.9. Vezels	68	74	64	45	64
1.1.10. Overige gewassen n.e.g.	536	583	498	452	347
1.2. Gewas- en oogstresten (gebruikt), voedergewassen en door begrazing onttrokken biomassa	19,102	19,394	18,463	19,135	17,085
1.2.1. Gewas- en oogstresten (gebruikt)	5,726	5,998	5,462	6,327	5,575
1.2.1.1. Stro	1,177	1,177	1,177	1,177	1,177
1.2.1.2. Overige gewas- en oogstresten (bladeren van suiker- en voederbieten, overige)	4,549	4,821	4,285	5,150	4,398
1.2.2. Voedergewassen en door begrazing onttrokken biomassa	13,376	13,397	13,001	12,809	11,510
1.2.2.1. Voedergewassen (met inbegrip van biomassa-oogst van grasland)	10,620	10,683	10,331	10,229	9,124
1.2.2.2. Door begrazing onttrokken biomassa	2,756	2,714	2,671	2,580	2,386
1.3. Hout (alsmede facultatieve rapportering van de nettogroei van de werkhoutvoorraad)	2,421	2,146	2,540	2,339	3,308
1.3.1. Werkhout (industrieel rondhout)	2,060	1,792	2,165	1,932	1,997
1.3.2. Brandhout en overige onttrekking	361	354	375	407	1,311
----- Nettogroei van de werkhoutvoorraad	2,626	2,626	2,626	2,626	2,626
1.4. Vangst van in het wild levende vis, waterplanten/-dieren, jacht en verzamelen	23	22	22	23	25
1.4.1. Vangst van in het wild levende vis	19	18	18	20	21
1.4.2. Alle overige waterdieren en -planten	3	3	4	3	3
1.4.3. Jacht en verzamelen	:	:	:	:	:
2. Metaalertsen (ruwe ertsen)	0	0	0	0	0
2.1. IJzer	0	0	0	0	0
2.2. Non-ferrometaal	0	0	0	0	0
2.2.1. Koper (alsmede facultatieve rapportering van het metaalgehalte)	0	0	0	0	0
2.2.2. Nikkel (alsmede facultatieve rapportering van het metaalgehalte)	0	0	0	0	0
2.2.3. Lood (alsmede facultatieve rapportering van het metaalgehalte)	0	0	0	0	0
2.2.4. Zink (alsmede facultatieve rapportering van het metaalgehalte)	0	0	0	0	0
2.2.5. Tin (alsmede facultatieve rapportering van het metaalgehalte)	0	0	0	0	0
2.2.6. Goud, zilver, platina en overige edele metalen	0	0	0	0	0

<i>in duizend ton</i>	2008	2009	2010	2011	2012
2.2.7. Bauxiet en overig aluminium	0	0	0	0	0
2.2.8. Uranium en thorium	0	0	0	0	0
2.2.9. Overige n.e.g.	0	0	0	0	0
3. Niet-metaalhoudende mineralen	126,074	116,683	97,429	108,191	106,174
3.1. Marmer, graniet, zandsteen, porfier, basalt, overige sier- of bouwsteen (uitgezonderd leisteen)	3,401	3,135	3,267	3,492	3,609
3.2. Krijt en dolomiet	9,639	7,729	6,090	6,169	6,376
3.3. Leisteen	0	0	0	0	0
3.4. Mineralen voor de chemische en de kunstmestindustrie	387	320	373	377	572
3.5. Zout	0	0	0	0	0
3.6. Kalksteen en gips	7,468	5,465	6,240	6,063	5,891
3.7. Klei en kaolien	340	181	171	40	46
3.8. Zand en grind	51,784	43,775	42,148	47,708	43,346
3.9. Overige n.e.g.	67	48	57	51	46
3.10. Uitgegraven aardmateriaal (met inbegrip van teelaarde), alleen indien gebruikt (facultatieve rapportering)	52,989	56,031	39,083	44,290	46,287
4. Fossiele energiegrondstoffen/-dragers	1	0	0	0	0
4.1. Steenkool en overige vaste energiegrondstoffen/-dragers	1	0	0	0	0
4.1.1. Bruinkool	0	0	0	0	0
4.1.2. Steenkool	1	0	0	0	0
4.1.3. Bitumineuze leisteen en bitumineus zand	0	0	0	0	0
4.1.4. Turf	0	0	0	0	0
4.2. Vloeibare en gasvormige energiegrondstoffen/-dragers	0	0	0	0	0
4.2.1. Ruwe aardolie, condensaat en aardgascondensaten (NGL)	0	0	0	0	0
4.2.2. Aardgas	0	0	0	0	0
TOTAAL	161,275	152,954	132,352	144,838	139,729

symbolen: “:” betekent niet beschikbaar of confidantieel

2. Invoer - totale handel

<i>in duizend ton</i>	2008	2009	2010	2011	2012
1. Biomassa en biomassaproducten	48,567	48,654	50,761	49,932	51,797
1.1. Gewassen, ruw en bewerkt	16,867	17,232	17,788	17,725	19,041
1.1.1. Granen, ruw en bewerkt	7,821	7,442	7,761	7,793	8,629
1.1.2. Wortel- en knolgewassen, ruw en bewerkt	1,317	1,367	1,381	1,457	1,791
1.1.3. Suikergewassen, ruw en bewerkt	538	749	553	679	704
1.1.4. Peulvruchten, ruw en bewerkt	107	122	130	120	132
1.1.5. Noten, ruw en bewerkt	52	51	49	52	57
1.1.6. Oliehoudende gewassen, ruw en bewerkt	2,018	2,740	3,177	2,905	2,788
1.1.7. Groenten, ruw en bewerkt	1,947	1,749	1,706	1,808	1,831
1.1.8. Fruit, ruw en bewerkt	2,389	2,304	2,324	2,194	2,421
1.1.9. Vezels, ruw en bewerkt	105	124	110	91	90
1.1.10. Overige gewassen n.e.g., ruw en bewerkt	573	584	596	625	597
1.2. Gewas- en oogstresten en voedergewassen	219	220	154	171	207
1.2.1. Gewas- en oogstresten (gebruikt), ruw en bewerkt	116	92	62	83	116
1.2.1.1. Stro	116	92	62	83	116
1.2.1.2. Overige gewas- en oogstresten	0	0	0	0	0
1.2.2. Voedergewassen	103	129	92	88	92
1.2.2.1. Voedergewassen	103	129	92	88	92
1.3. Hout en houtproducten	8,206	8,294	9,041	9,008	10,190
1.3.1. Werkhout, ruw en bewerkt	8,091	8,134	8,883	8,790	9,597
1.3.2. Brandhout en overige onttrekking, ruw en bewerkt	116	160	158	217	592
1.4. Visvangst en andere waterdieren en -planten, ruw en bewerkt	218	216	219	224	218
1.4.1. Visvangst	130	127	128	132	132
1.4.2. Alle overige waterdieren en -planten	87	89	91	92	86
1.5. Levende dieren, andere dan in 1.4, en dierlijke producten	3,273	3,353	3,523	3,568	3,802
1.5.1. Levende dieren, andere dan in 1.4	377	443	472	431	459
1.5.2. Vlees en vleesbereidingen	483	490	493	510	563
1.5.3. Zuivelproducten, vogeleieren, en honig	1,598	1,656	1,698	1,748	1,906
1.5.4. Overige producten van dieren (dierlijke vezels, huiden, bont, leder enz.)	816	765	860	879	874
1.6. Producten hoofdzakelijk van biomassa	19,784	19,338	20,036	19,238	18,339
2. Metaalerts en concentraten daarvan, ruw en bewerkt	41,959	27,636	36,765	41,091	32,055
2.1. IJzererts en concentraten daarvan, ijzer en staal, ruw en bewerkt	27,803	15,219	21,912	22,417	19,594
2.2. Non-ferrometaalerts en concentraten daarvan, ruw en bewerkt	2,584	2,370	3,313	3,118	3,048
2.2.1. Koper	606	623	623	616	647
2.2.2. Nikkel	29	17	16	21	19
2.2.3. Lood	59	104	97	110	75
2.2.4. Zink	268	312	1,027	749	798
2.2.5. Tin	6	6	8	8	11
2.2.6. Goud, zilver, platina en overige edele metalen	1	2	7	8	26
2.2.7. Bauxiet en overig aluminium	960	693	944	931	834
2.2.8. Uranium en thorium	1	1	1	1	0
2.2.9. Overige n.e.g.	654	611	590	675	637

<i>in duizend ton</i>	2008	2009	2010	2011	2012
2.3. Producten hoofdzakelijk van metalen	11,573	10,048	11,540	15,555	9,412
3. Niet-metaalhoudende mineralen, ruw en bewerkt	44,461	39,428	42,971	45,599	44,288
3.1. Marmer, graniet, zandsteen, porfier, basalt en overige sier- of bouwsteen (uitgezonderd leisteen)	822	733	846	898	814
3.2. Krijt en dolomiet	473	448	469	511	412
3.3. Leisteen	16	11	9	12	12
3.4. Mineralen voor de chemische en de kunstmestindustrie	5,842	4,199	6,446	5,583	5,195
3.5. Zout	1,153	1,303	1,703	1,845	1,253
3.6. Kalksteen en gips	1,785	1,160	1,076	1,238	1,344
3.7. Klei en kaolien	1,991	1,919	2,441	2,953	2,636
3.8. Zand en grind	26,142	23,473	23,499	25,833	24,835
3.9. Overige n.e.g.	1,770	2,188	2,094	1,906	2,585
3.10. Uitgegraven aardmateriaal (met inbegrip van teelaarde), alleen indien gebruikt (facultatieve rapportering)	0	0	0	0	0
3.11. Producten hoofdzakelijk van niet-metaalhoudende mineralen	4,466	3,992	4,389	4,821	5,202
4. Fossiele energiegrondstoffen/-dragers, ruw en bewerkt	116,837	108,929	113,469	112,436	111,907
4.1. Steenkool en andere vaste energieproducten, ruw en bewerkt	10,886	6,344	9,282	8,880	8,136
4.1.1. Bruinkool	374	271	368	432	450
4.1.2. Steenkool	9,871	5,493	8,395	7,903	7,163
4.1.3. Bitumineuze leisteen en bitumineus zand	87	66	6	6	0
4.1.4. Turf	553	514	512	539	523
4.2. Vloeibare en gasvormige energieproducten, ruw en bewerkt	90,337	89,443	88,944	88,884	89,358
4.2.1. Ruwe aardolie, condensaat en aardgascondensaten (NGL)	59,092	59,328	56,841	58,888	59,150
4.2.2. Aardgas	30,265	29,233	31,098	29,068	29,321
B.4.2.3 Brandstof ingenomen door ingezeten eenheden in het buitenland	981	882	1,005	928	886
B.4.2.3.1 Brandstof voor vervoer over land	852	774	891	823	793
B.4.2.3.2 Brandstof voor vervoer over water	128	108	114	105	94
B.4.2.3.3 Brandstof voor luchtvervoer	:	:	:	:	:
4.3. Producten hoofdzakelijk van fossiele energieproducten	15,614	13,142	15,244	14,672	14,413
5. Overige producten	11,347	10,433	11,026	11,448	11,120
6. Afval ingevoerd voor definitieve verwerking en verwijdering	21	16	24	21	36
TOTAAL	263,172	235,080	254,992	260,506	251,167

symbolen: ":" betekent niet beschikbaar of confidantieel

3. Invoer - handel met niet-EU27-landen

<i>in duizend ton</i>	2008	2009	2010	2011	2012
1. Biomassa en biomassaproducten	6,681	5,784	5,159	5,432	6,398
1.1. Gewassen, ruw en bewerkt	3,930	3,258	3,301	3,262	3,742
1.1.1. Granen, ruw en bewerkt	1,093	318	295	590	637
1.1.2. Wortel- en knolgewassen, ruw en bewerkt	1	2	6	3	8
1.1.3. Suikergewassen, ruw en bewerkt	178	115	53	131	145
1.1.4. Peulvruchten, ruw en bewerkt	24	17	13	15	22
1.1.5. Noten, ruw en bewerkt	17	15	16	18	19
1.1.6. Oliehoudende gewassen, ruw en bewerkt	959	1,262	1,266	1,031	1,344
1.1.7. Groenten, ruw en bewerkt	115	103	91	85	73
1.1.8. Fruit, ruw en bewerkt	1,332	1,209	1,316	1,146	1,279
1.1.9. Vezels, ruw en bewerkt	16	12	12	13	10
1.1.10. Overige gewassen n.e.g., ruw en bewerkt	197	206	234	231	204
1.2. Gewas- en oogstresten en voedergewassen	1	0	0	0	1
1.2.1. Gewas- en oogstresten (gebruikt), ruw en bewerkt	0	0	0	0	1
1.2.1.1. Stro	0	0	0	0	1
1.2.1.2. Overige gewas- en oogstresten	0	0	0	0	0
1.2.2. Voedergewassen	1	0	0	0	0
1.2.2.1. Voedergewassen	1	0	0	0	0
1.3. Hout en houtproducten	1,021	1,021	907	1,250	1,645
1.3.1. Werkhout, ruw en bewerkt	952	920	804	1,122	1,531
1.3.2. Brandhout en overige onttrekking, ruw en bewerkt	70	100	103	128	114
1.4. Visvangst en andere waterdieren en -planten, ruw en bewerkt	68	66	67	68	63
1.4.1. Visvangst	34	33	33	35	34
1.4.2. Alle overige waterdieren en -planten	34	33	33	33	29
1.5. Levende dieren, andere dan in 1.4, en dierlijke producten	106	129	107	74	81
1.5.1. Levende dieren, andere dan in 1.4	1	1	1	1	0
1.5.2. Vlees en vleesbereidingen	48	46	37	30	33
1.5.3. Zuivelproducten, vogeleieren, en honig	12	11	13	14	14
1.5.4. Overige producten van dieren (dierlijke vezels, huiden, bont, leder enz.)	46	71	56	29	33
1.6. Producten hoofdzakelijk van biomassa	1,554	1,310	778	779	867
2. Metaalertsen en concentraten daarvan, ruw en bewerkt	16,555	7,098	12,891	14,007	9,702
2.1. IJzerertsen en concentraten daarvan, ijzer en staal, ruw en bewerkt	13,989	4,821	9,773	9,285	6,849
2.2. Non-ferrometaalertsen en concentraten daarvan, ruw en bewerkt	476	453	1,166	940	961
2.2.1. Koper	68	137	150	149	168
2.2.2. Nikkel	5	5	4	6	7
2.2.3. Lood	7	42	44	49	26
2.2.4. Zink	34	26	575	360	407
2.2.5. Tin	2	3	4	4	5
2.2.6. Goud, zilver, platina en overige edele metalen	1	1	6	7	5
2.2.7. Bauxiet en overig aluminium	120	64	169	118	110
2.2.8. Uranium en thorium	0	0	0	0	0
2.2.9. Overige n.e.g.	239	175	215	246	232

<i>in duizend ton</i>	2008	2009	2010	2011	2012
2.3. Producten hoofdzakelijk van metalen	2,090	1,824	1,951	3,782	1,892
3. Niet-metaalhoudende mineralen, ruw en bewerkt	4,247	3,494	4,832	5,297	4,558
3.1. Marmer, graniet, zandsteen, porfier, basalt en overige sier- of bouwsteen (uitgezonderd leisteen)	592	507	618	686	557
3.2. Krijt en dolomiet	0	0	0	0	0
3.3. Leisteen	3	1	1	2	2
3.4. Mineralen voor de chemische en de kunstmestindustrie	2,208	1,142	2,478	2,483	2,072
3.5. Zout	96	78	113	356	227
3.6. Kalksteen en gips	0	2	0	0	0
3.7. Klei en kaolien	380	311	692	849	823
3.8. Zand en grind	385	496	413	431	522
3.9. Overige n.e.g.	179	408	162	170	176
3.10. Uitgegraven aardmateriaal (met inbegrip van teelaarde), alleen indien gebruikt (facultatieve rapportering)	0	0	0	0	0
3.11. Producten hoofdzakelijk van niet-metaalhoudende mineralen	404	549	354	319	180
4. Fossiele energiegrondstoffen/-dragers, ruw en bewerkt	33,929	31,771	33,520	33,217	32,023
4.1. Steenkool en andere vaste energieproducten, ruw en bewerkt	9,339	5,055	7,412	7,418	6,523
4.1.1. Bruinkool	0	0	0	0	0
4.1.2. Steenkool	9,334	5,041	7,406	7,412	6,513
4.1.3. Bitumineuze leisteen en bitumineus zand	0	0	0	0	0
4.1.4. Turf	5	14	6	6	10
4.2. Vloeibare en gasvormige energieproducten, ruw en bewerkt	20,767	24,017	22,879	22,707	22,362
4.2.1. Ruwe aardolie, condensaat en aardgascondensaten (NGL)	10,883	13,480	12,504	13,102	11,115
4.2.2. Aardgas	9,884	10,536	10,376	9,605	11,247
B.4.2.3 Brandstof ingenomen door ingezeten eenheden in het buitenland	:	:	:	:	:
B.4.2.3.1 Brandstof voor vervoer over land	:	:	:	:	:
B.4.2.3.2 Brandstof voor vervoer over water	:	:	:	:	:
B.4.2.3.3 Brandstof voor luchtvervoer	:	:	:	:	:
4.3. Producten hoofdzakelijk van fossiele energieproducten	3,823	2,699	3,228	3,092	3,138
5. Overige producten	2,819	2,457	2,673	2,846	2,501
6. Afval ingevoerd voor definitieve verwerking en verwijdering	3	2	3	4	6
TOTAAL	64,231	50,605	59,074	60,800	55,182

symbolen: ":" betekent niet beschikbaar of confidantieel

4. Uitvoer - totale handel

<i>in duizend ton</i>	2008	2009	2010	2011	2012
1. Biomassa en biomassaproducten	36,374	31,058	32,568	33,131	36,420
1.1. Gewassen, ruw en bewerkt	11,804	10,884	11,663	11,413	11,748
1.1.1. Granen, ruw en bewerkt	4,236	3,384	3,636	3,408	3,307
1.1.2. Wortel- en knolgewassen, ruw en bewerkt	1,644	1,825	2,056	2,158	2,364
1.1.3. Suikergewassen, ruw en bewerkt	394	418	629	436	420
1.1.4. Peulvruchten, ruw en bewerkt	87	13	18	14	17
1.1.5. Noten, ruw en bewerkt	12	14	14	16	18
1.1.6. Oliehoudende gewassen, ruw en bewerkt	423	277	343	498	315
1.1.7. Groenten, ruw en bewerkt	2,266	2,271	2,341	2,316	2,396
1.1.8. Fruit, ruw en bewerkt	2,082	1,998	1,920	1,842	2,157
1.1.9. Vezels, ruw en bewerkt	96	110	132	120	119
1.1.10. Overige gewassen n.e.g., ruw en bewerkt	566	574	575	605	635
1.2. Gewas- en oogstresten en voedergewassen	21	6	9	13	14
1.2.1. Gewas- en oogstresten (gebruikt), ruw en bewerkt	1	1	1	7	8
1.2.1.1. Stro	1	1	1	7	8
1.2.1.2. Overige gewas- en oogstresten	0	0	0	0	0
1.2.2. Voedergewassen	20	5	8	6	6
1.2.2.1. Voedergewassen	20	5	8	6	6
1.3. Hout en houtproducten	7,326	3,310	3,435	3,721	3,775
1.3.1. Werkhout, ruw en bewerkt	7,274	3,237	3,341	3,615	3,655
1.3.2. Brandhout en overige onttrekking, ruw en bewerkt	52	72	95	107	120
1.4. Visvangst en andere waterdieren en -planten, ruw en bewerkt	84	79	80	81	78
1.4.1. Visvangst	44	41	41	41	41
1.4.2. Alle overige waterdieren en -planten	40	38	39	40	37
1.5. Levende dieren, andere dan in 1.4, en dierlijke producten	4,045	4,064	4,210	4,172	4,246
1.5.1. Levende dieren, andere dan in 1.4	149	203	182	169	158
1.5.2. Vlees en vleesbereidingen	1,390	1,426	1,485	1,484	1,517
1.5.3. Zuivelproducten, vogeleieren, en honig	1,756	1,851	1,957	2,003	2,026
1.5.4. Overige producten van dieren (dierlijke vezels, huiden, bont, leder enz.)	750	584	586	516	545
1.6. Producten hoofdzakelijk van biomassa	13,094	12,715	13,171	13,730	16,559
2. Metaalertsen en concentraten daarvan, ruw en bewerkt	29,178	21,378	26,945	27,359	28,007
2.1. IJzerertsen en concentraten daarvan, ijzer en staal, ruw en bewerkt	19,903	14,000	16,891	16,823	15,885
2.2. Non-ferrometaalertsen en concentraten daarvan, ruw en bewerkt	2,001	2,063	2,465	1,953	2,014
2.2.1. Koper	634	506	531	529	570
2.2.2. Nikkel	13	16	12	17	14
2.2.3. Lood	113	147	144	182	161
2.2.4. Zink	383	694	894	331	353
2.2.5. Tin	10	9	11	12	12
2.2.6. Goud, zilver, platina en overige edele metalen	0	0	0	4	3
2.2.7. Bauxiet en overig aluminium	667	560	744	744	727
2.2.8. Uranium en thorium	1	1	1	0	1
2.2.9. Overige n.e.g.	180	130	128	133	172

<i>in duizend ton</i>	2008	2009	2010	2011	2012
2.3. Producten hoofdzakelijk van metalen	7,274	5,315	7,590	8,583	10,108
3. Niet-metaalhoudende mineralen, ruw en bewerkt	41,120	35,608	34,954	36,070	34,317
3.1. Marmer, graniet, zandsteen, porfier, basalt en overige sier- of bouwsteen (uitgezonderd leisteen)	397	289	170	185	191
3.2. Krijt en dolomiet	2,470	1,804	2,025	2,191	2,068
3.3. Leisteen	1	1	2	1	2
3.4. Mineralen voor de chemische en de kunstmestindustrie	5,177	5,538	6,531	5,912	5,659
3.5. Zout	58	122	275	276	127
3.6. Kalksteen en gips	1,093	970	1,059	849	862
3.7. Klei en kaolien	2,008	1,602	1,536	1,671	1,483
3.8. Zand en grind	18,934	16,497	15,225	16,025	15,625
3.9. Overige n.e.g.	1,578	1,027	993	1,002	1,276
3.10. Uitgegraven aardmateriaal (met inbegrip van teelaarde), alleen indien gebruikt (facultatieve rapportering)	0	0	0	0	0
3.11. Producten hoofdzakelijk van niet-metaalhoudende mineralen	9,405	7,759	7,137	7,957	7,026
4. Fossiele energiegrondstoffen/-dragers, ruw en bewerkt	70,786	68,472	75,334	75,960	75,763
4.1. Steenkool en andere vaste energieproducten, ruw en bewerkt	2,419	3,478	4,035	2,799	3,695
4.1.1. Bruinkool	14	14	23	69	83
4.1.2. Steenkool	2,086	3,163	3,573	2,444	3,344
4.1.3. Bitumineuze leisteen en bitumineus zand	0	0	167	0	0
4.1.4. Turf	319	301	272	286	268
4.2. Vloeibare en gasvormige energieproducten, ruw en bewerkt	51,579	48,643	53,044	54,402	53,485
4.2.1. Ruwe aardolie, condensaat en aardgascondensaten (NGL)	33,112	28,535	32,164	33,608	35,477
4.2.2. Aardgas	17,190	18,945	19,635	19,634	16,810
B.4.2.3 brandstof ingenomen door niet-ingezeten eenheden op het nationale grondgebied	1,277	1,163	1,245	1,160	1,197
B.4.2.3.1 Brandstof voor vervoer over land	1,235	1,127	1,201	1,116	1,150
B.4.2.3.2 Brandstof voor vervoer over water	42	36	44	45	47
B.4.2.3.3 Brandstof voor luchtvervoer	:	:	:	:	:
4.3. Producten hoofdzakelijk van fossiele energieproducten	16,788	16,351	18,255	18,760	18,583
5. Overige producten	13,589	12,925	14,462	14,563	13,392
6. Afval uitgevoerd voor definitieve verwerking en verwijdering	42	33	79	192	31
TOTAAL	191,046	169,442	184,264	187,083	187,899

symbolen: ":" betekent niet beschikbaar of confidantieel

5. Uitvoer - handel met niet-EU27-landen

<i>in duizend ton</i>	2008	2009	2010	2011	2012
1. Biomassa en biomassaproducten	7,568	3,882	5,213	4,821	4,493
1.1. Gewassen, ruw en bewerkt	2,016	1,749	2,558	1,983	1,949
1.1.1. Granen, ruw en bewerkt	1,287	952	1,346	984	887
1.1.2. Wortel- en knolgewassen, ruw en bewerkt	158	227	331	289	377
1.1.3. Suikergewassen, ruw en bewerkt	116	153	353	151	146
1.1.4. Peulvruchten, ruw en bewerkt	1	2	2	1	1
1.1.5. Noten, ruw en bewerkt	0	1	1	1	1
1.1.6. Oliehoudende gewassen, ruw en bewerkt	8	5	7	6	4
1.1.7. Groenten, ruw en bewerkt	150	136	143	162	170
1.1.8. Fruit, ruw en bewerkt	194	164	245	250	222
1.1.9. Vezels, ruw en bewerkt	30	37	49	46	43
1.1.10. Overige gewassen n.e.g., ruw en bewerkt	72	71	81	94	98
1.2. Gewas- en oogstresten en voedergewassen	13	1	3	2	1
1.2.1. Gewas- en oogstresten (gebruikt), ruw en bewerkt	0	0	0	0	1
1.2.1.1. Stro	0	0	0	0	1
1.2.1.2. Overige gewas- en oogstresten	0	0	0	0	0
1.2.2. Voedergewassen	13	0	3	2	0
1.2.2.1. Voedergewassen	13	0	3	2	0
1.3. Hout en houtproducten	3,521	367	496	569	471
1.3.1. Werkhout, ruw en bewerkt	3,511	359	495	565	469
1.3.2. Brandhout en overige onttrekking, ruw en bewerkt	10	8	1	4	2
1.4. Visvangst en andere waterdieren en -planten, ruw en bewerkt	3	3	3	4	3
1.4.1. Visvangst	1	1	1	1	1
1.4.2. Alle overige waterdieren en -planten	3	2	2	3	3
1.5. Levende dieren, andere dan in 1.4, en dierlijke producten	314	294	304	320	287
1.5.1. Levende dieren, andere dan in 1.4	1	1	1	1	1
1.5.2. Vlees en vleesbereidingen	131	118	131	116	103
1.5.3. Zuivelproducten, vogeleieren, en honig	131	123	119	152	136
1.5.4. Overige producten van dieren (dierlijke vezels, huiden, bont, leder enz.)	52	52	53	51	47
1.6. Producten hoofdzakelijk van biomassa	1,701	1,469	1,848	1,944	1,782
2. Metaalertsen en concentraten daarvan, ruw en bewerkt	5,788	5,439	6,042	6,859	6,970
2.1. IJzerertsen en concentraten daarvan, ijzer en staal, ruw en bewerkt	3,492	3,609	4,132	4,135	3,972
2.2. Non-ferrometaalertsen en concentraten daarvan, ruw en bewerkt	399	617	499	526	624
2.2.1. Koper	174	219	174	199	270
2.2.2. Nikkel	4	2	2	3	4
2.2.3. Lood	10	53	32	73	51
2.2.4. Zink	49	174	98	37	47
2.2.5. Tin	3	2	2	2	2
2.2.6. Goud, zilver, platina en overige edele metalen	0	0	0	3	2
2.2.7. Bauxiet en overig aluminium	74	108	142	151	140
2.2.8. Uranium en thorium	0	1	0	0	0
2.2.9. Overige n.e.g.	83	60	50	58	108

<i>in duizend ton</i>	2008	2009	2010	2011	2012
2.3. Producten hoofdzakelijk van metalen	1,898	1,212	1,411	2,198	2,374
3. Niet-metaalhoudende mineralen, ruw en bewerkt	2,284	3,039	2,621	2,573	2,411
3.1. Marmer, graniet, zandsteen, porfier, basalt en overige sier- of bouwsteen (uitgezonderd leisteen)	8	13	9	7	6
3.2. Krijt en dolomiet	12	8	8	9	22
3.3. Leisteen	0	0	0	0	0
3.4. Mineralen voor de chemische en de kunstmestindustrie	1,127	2,087	1,663	1,574	1,624
3.5. Zout	4	11	10	11	12
3.6. Kalksteen en gips	2	6	3	3	2
3.7. Klei en kaolien	157	66	84	106	139
3.8. Zand en grind	270	208	169	159	153
3.9. Overige n.e.g.	37	23	24	103	30
3.10. Uitgegraven aardmateriaal (met inbegrip van teelaarde), alleen indien gebruikt (facultatieve rapportering)	0	0	0	0	0
3.11. Producten hoofdzakelijk van niet-metaalhoudende mineralen	667	617	652	601	423
4. Fossiele energiegrondstoffen/-dragers, ruw en bewerkt	17,425	14,361	18,244	17,411	17,228
4.1. Steenkool en andere vaste energieproducten, ruw en bewerkt	52	87	195	50	148
4.1.1. Bruinkool	0	0	0	0	0
4.1.2. Steenkool	52	87	194	49	147
4.1.3. Bitumineuze leisteen en bitumineus zand	0	0	0	0	0
4.1.4. Turf	0	0	1	1	1
4.2. Vloeibare en gasvormige energieproducten, ruw en bewerkt	14,482	11,326	14,367	13,688	13,574
4.2.1. Ruwe aardolie, condensaat en aardgascondensaten (NGL)	14,424	11,312	14,328	13,623	13,499
4.2.2. Aardgas	58	14	38	65	74
B.4.2.3 brandstof ingenomen door niet-ingezeten eenheden op het nationale grondgebied	:	:	:	:	:
B.4.2.3.1 Brandstof voor vervoer over land	:	:	:	:	:
B.4.2.3.2 Brandstof voor vervoer over water	:	:	:	:	:
B.4.2.3.3 Brandstof voor luchtvervoer	:	:	:	:	:
4.3. Producten hoofdzakelijk van fossiele energieproducten	2,891	2,948	3,683	3,674	3,506
5. Overige producten	1,762	1,451	1,813	1,878	1,728
6. Afval uitgevoerd voor definitieve verwerking en verwijdering	1	1	2	3	2
TOTAAL	34,827	28,173	33,933	33,543	32,830

symbolen: ":" betekent niet beschikbaar of confidantieel